

Ignat Berbeci

Colegiul de Arte
„N.Botgros”
la 80 de ani

Cultura Basarabiei

Soroca

Autor – *Ignat Berbeci*

Consultant științific – *dr. Vasile Chiseliță*, Institutul Patrimoniului Cultural, MECC

Lector – *Raisa Sângereanu*

Asistență Computerizată – *Dmitrii Șemeacov*

Design copertă și interior – *Dmitrii Șemeacov*

Copertele – *Vadim Șterbate, Ludmila Talmazan*

*Prezenta monografie a fost editată la inițiativa
și cu suportul fundamental al Consiliului de Administrație
al Colegiului de Arte „N.Botgros” din Soroca*

*Adevărata Artă este Harul Divin,
care duce spre Lumină*

Providența a dat vieții flori

Prin suflet uman și magici flori,

Prin har creator, pătruns de lumină,

Prin veșnic izvor - Arta Divină.

Sumar

Prezentare

Argument. <i>Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca</i>	9
Argument. <i>“Nicolae Botgros” College of Arts in Soroca</i>	11
Аргумент. <i>Сорокский Колледж Искусств «Николае Ботгрос»</i>	13
Emilian Guțu, director al CAS „N. Botgros”: <i>Trebuie să punem la locul cuvenit trecutul, să valorificăm prezentul, ținând spre oportunitățile viitorului</i>	15
Simbolica colegiului (imnul, emblema)	16
Conferirea numelui „Nicolae Botgros”, solemnități de inaugurare	17
Absolvenți ai instituției – personalități ale culturii naționale	20
Absolvenți ai instituției – actuali profesori ai ei	23
Soroca modernă, municipiu și centru raional	24

Partea I Context istoric și socio-cultural

Capitolul I. Învățământul și cultura Basarabiei	30
I.1 Învățământul și cultura în Soroca, 1812-1918	30
I.2 Renașterea culturii naționale a Basarabiei în perioada interbelică, 1918-1940	31
I.2.1. <i>Instituții de cultură</i>	32
I.2.2. <i>Literatura română basarabească</i>	33
I.2.3. <i>Biblioteca Centrală a Basarabiei</i>	33
I.2.4. <i>Căminele culturale</i>	33
I.2.5. <i>Presa basarabească</i>	33
Capitolul II. Cultura județului Soroca, 1918-1940	34
II.1. <i>Instituții de învățământ</i>	34
II.2. <i>Instituții de cultură și activități culturale</i>	34
II.3. <i>Publicații periodice sorocene</i>	35
II.4. <i>Fragmente din publicitatea culturală a revistei sorocene „Solidaritatea”</i>	36
II.5. <i>Viața muzical-teatrală, primul teatru românesc de amatori la Soroca</i>	38
II.6. <i>Personalități muzical-artistice sorocene</i>	39
II.7. <i>Formații muzical-artistice sorocene</i>	39
II.8. <i>Dirijorul Ion Madonici</i>	40
II.9. <i>Compozitorul Alexandru Ranga</i>	41
II.10. <i>Compozitorul Eugen Coca</i>	42
Capitolul III. Instaurarea culturii socialiste în Basarabia, 1940-1941, 1944-1991	43
III.1. <i>Intellectualitatea veche românească și cea nouă sovietică</i>	43
III.2. <i>Noua politică de cadre</i>	43
III.3. <i>Politica partidului comunist în sfera culturii artistice, Ministerul Culturii al RSSM</i>	43
III.4. <i>Învățământul politic comunist obligatoriu</i>	44
III.5. <i>Noua cultură socialistă în acțiune</i>	44
Capitolul IV. Cultura soroceană postbelică, 1944-2021	45
IV.1. <i>Scurt istoric</i>	45
IV.2. <i>Șefi ai Secției/Direcției Cultură Soroca – profesori și absolvenți ai instituției</i>	46
IV.3. <i>Secția raională Cultură și Turism, Soroca – astăzi</i>	46
IV.4. <i>Instituții subordonate</i>	46
IV.5. <i>State de personal</i>	47
IV.6. <i>Conducători ai colectivelor artistice „model” – profesori/absolvenți ai instituției</i>	47
IV.7. <i>Meșteșuguri tradiționale/artizanat contemporan</i>	48
IV.8. <i>Activități culturale planificate, SRCT Soroca – 2021</i>	48
IV.9. <i>Lista primăriilor, satelor, șefilor caselor de cultură din raionul Soroca 2020-2021</i>	48
IV.10. <i>Școli locale cu profil muzical-artistice</i>	51
IV.11. <i>Muzeul de Istorie și Etnografie Soroca</i>	53

IV.12. Muzeul de Istorie și Etnografie Cosăuți, Soroca	54
IV.13. Colegiul Pedagogic „M.Eminescu” din Soroca, Secția muzicală – un pilon al culturii muzicale sorocene	55
IV.14. Mass-media soroceană	56

Partea II Din istoria colegiului

Capitolul V. Cultura sovietică. „Respublikanskoie Politprosvetuchilishche”	60
V.1. Deschiderea și închiderea la Soroca a școlii speciale „Respublikanskoie Politprosvetuchilishche” – Școala republicană de iluminare politică, 1940-1941	60
V.2. Redeschiderea la Soroca a școlii „Respublikanskoie Politprosvetuchilishche”, 1944-1946	61
V.3. Directorul Ivan Petrovici Chiroșca și personalul administrativ-auxiliar, 1944-1951	61
V.4. Corpul didactic	61
V.5. Directori ai instituției	62
V.6. Șefi de studii	63
V.7. Șefi secția de zi	63
V.8. Secția cu frecvență redusă	67
V.9. Antonina Hibovschi: Timpurile trec, timpurile vin, viața nu stă pe loc... ..	68
Capitolul VI. „Bibliotechnyi Tekhnikum” (BT) din Soroca, 1946-1957	69
VI.1. Statutul instituției, fragment	69
VI.2. Directorul Ignat Fiodorovici Cîrstea și personalul administrativ-auxiliar 1951-1956	70
VI.3. Corpul didactic	70
VI.4. Disciplinele studiate și lista corpului didactic (1946-1948-1949-1950-1951)	71
VI.5. Examenе de Stat – „Istoria KPSS”, „Klubovedenie”, „Kruzhki”, „Bibliografia”	72
Capitolul VII. „Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche” (RCPU) „E.Sîrbu”, 1957-1991	76
VII.1. Directorul Mihail Grigorievici Gumionnî și personalul administrativ, 1956-1961	76
VII.2. Corpul profesoral și instituțiile absolvite, la 1.09.1957	76
VII.3. RCPU „E.Sîrbu” și dezvoltarea culturii socialiste în RSS Moldovenească	77
VII.4. Directorul Nicolai Gheorghievici Mîndrescu și personalul administrativ, 1962-1967	80
VII.5. Corpul didactic	80
VII.6. Directorul Mihail Vasilevici Murzac și personalul administrativ, 1967-1970	81
VII.7. Corpul didactic	81
VII.8. Directorul Semion Dmitrievici Popa și personalul administrativ, 1970-1983	82
VII.9. Corpul didactic	82
VII.10. Directorul Roman Focovici Petrovici și personalul administrativ, 1983-1987	83
VII.11. Corpul didactic	83
VII.12. Directorul Tamara Iochimovna Grițenco și personalul administrativ, 1987-1988	85
VII.13. Corpul didactic	85
VII.14. Directorul Grigorii Arsenevici Zănoagă și personalul administrativ, 1989-1997	87
VII.15. Corpul didactic	87
VII.16. Comitetul organizației comuniste a instituției, 1944-1991	90
VII.17. Comitetul organizației comsomoliste a instituției, 1944-1991	91
Capitolul VIII. Colegiul Republican de Creație Populară din Soroca, 1991-2002	92
VIII.1. Noi orizonturi ale culturii naționale a Republicii Moldova	92
VIII.2. Directorul Petru Moisei și personalul administrativ, 1997-2003	93
VIII.3. Corpul didactic	93
Capitolul IX. Colegiul Republican de Arte din Soroca, 2002-2004. Colegiul de Arte din Soroca, 2004-2014	95
IX.1. Directorul Tamara Grițenco și personalul administrativ, 2003-2016	95
IX.2. Corpul didactic	95

Partea III

CAS „Nicolae Botgros” – astăzi

Capitolul X. Administrație, activitate, structură	98
X.1. <i>Programe de formare profesională oferite de colegiu</i>	98
X.2. <i>Corpul didactic al colegiului, lista profesorilor de bază, 2020-2021</i>	100
Capitolul XI. Direcția studii. Tatiana Rusnac, director adjunct, instruire și educație	102
XI.1. <i>Consiliul metodic-științific</i>	103
XI.2. <i>Comisia pentru Evaluarea Internă și Asigurare a Calității studiilor</i>	103
XI.3. <i>Consiliul artistic</i>	103
XI.4. <i>Contingentul de elevi, anii 2020-2021</i>	104
XI.5. <i>Participarea instituției în concursuri/olimpiade școlare</i>	104
Capitolul XII. Direcția colegiului. Emilian Guțu, directorul CAS „N.Botgros”	108
XII.1. Emilian Guțu. „CAS „N.Botgros” din or.Soroca la 80 de ani de la deschidere”	109
XII.1.1. <i>Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” – o instituție modernă de învățământ</i>	109
XII.1.2. <i>Obiectivul prioritar al CAS „N.Botgros” – pregătirea specialistului competitiv pe piața națională și universală a muncii</i>	109
XII.1.3. <i>Viziunea colegiului</i>	110
XII.1.4. <i>Misiunea colegiului</i>	110
XII.1.5. <i>Obiective strategice</i>	110
XII.1.6. <i>Evaluarea externă și asigurarea programelor de formare profesională, 2020-2021</i>	112
XII.2. <i>Modele ale actelor oficiale școlare</i>	115
XII.3. <i>Acte oficiale de acreditare</i>	116
Capitolul XIII. Catedrele de instruire	117
XIII.1. Catedra „Biblioteconomie și asistență informațională”	119
XIII.1.1. <i>Scurtă prezentare – Biblioteci în Republica Moldova, Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Soroca</i>	121
XIII.1.2. <i>Scurt istoric al catedrei</i>	125
XIII.1.3. <i>Programul 32210 – Biblioteconomie și asistență informațională cu calificarea 441101 „Bibliotecar”</i>	127
XIII.1.4. <i>Tamara Rotaru,absolventă: „Îmi amintesc cu drag și mult respect”</i>	131
XIII.2. Catedra disciplinelor „Social-umane și Turism”	133
XIII.2.1. <i>Scurtă prezentare – Învățământul general național în Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca</i>	135
XIII.2.2. <i>Scurt istoric al catedrei</i>	140
XIII.2.3. <i>Caracteristica programei de activitate a catedrei disciplinelor social-umane</i>	148
XIII.2.4. <i>Programul de formare prof. 101510 – Turism cu calificarea 422106 „Agent de turism”</i>	151
XIII.3. Catedra „Regie”	155
XIII.3.1. <i>Scurtă prezentare – Culturologie</i>	157
XIII.3.1.1. <i>„Kulitprosvetrabota” (KPR), activitatea de iluminare culturală în URSS</i>	157
XIII.3.1.2. <i>Activitatea cultural educativă în Basarabia interbelică</i>	159
XIII.3.1.3. <i>Activitatea artistică de amatori modernă</i>	160
XIII.3.1.4. <i>Formațiile artistice amatoricești de bază din RM</i>	160
XIII.3.2. <i>Arta teatrală în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, RM, Soroca</i>	162
XIII.3.3. <i>Scurt istoric al catedrei</i>	175
XIII.3.4. <i>Programul de formare prof. 21580 – Regie cu calificarea 265417 „Regizor artistic”</i>	182
XIII.3.5. <i>Teatrul de Studio „Debut”</i>	187
XIII.3.6. <i>Vera Selevestr. „Cum scriu un scenariu”</i>	188
XIII.3.7. <i>Festivalul Național al Mărului, manifestație publică, Soroca, prima ediție, 2011</i>	189
XIII. 3.8. <i>„Ștefan cel Mare și Sfânt în Cetatea Soroca”, manifestație publică, Soroca, 2004</i>	190
XIII.3.9. <i>Nadejda și Alexandru Crâlov, absolvenți: „Izvorul artelor”, „Soroca în inima mea...”</i>	191
XIII.3.10. <i>Anna-Maria Halupneac, absolventă: „Pentru mine colegiul a însemnat mai mult decât o simplă instituție de învățământ...”</i>	192
XIII.4. Catedra „Instrumente aerofone și de percuție”	193

XIII.4.1. Scurtă prezentare – Muzica de fanfară în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca	195
XIII.4.2. Scurt istoric al catedrei	206
XIII.4.3. Orchestrele instructive ale catedrei	211
XIII.4.4. Programul de formare prof. 21520 – Interpretare instrumentală (instrumente aerofone) cu calificarea „Instrumentist”	217
XIII.4.5. Fanfara instructivă actuală a catedrei	222
XIII.5. Catedra „Dirijat coral”	225
XIII.5.1. Scurtă prezentare – Creația și activitatea corală în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca	227
XIII.5.2. Scurt istoric al catedrei	239
XIII.5.3. Corurile catedrei și colegiului	244
XIII.5.4. Programul de formare prof. 21540 – Dirijare corală cu calificarea 265227 – „Dirijor”	252
XIII.5.5. Corul actual al catedrei „ARIOSO”	257
XIII.5.6. Ignat Berbeci. Interviu cu Raisa Berbeci, dirijor al corului „ARIOSO”	257
XIII.5.7. Catedra disciplinelor muzical-teoretice. Retrospectivă istorică	260
XIII.5.8. Vasile Sulima, autor de muzică și poezie	262
XIII.5.9. Aliona Colțova: „Cale luminoasă”, album muzical-poetic	263
XIII.6. Catedra „Coregrafie”	265
XIII.6.1. Scurtă prezentare – Dansul în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca	261
XIII.6.2. Scurt istoric al catedrei	275
XIII.6.3. Ansamblurile instructive de dans ale catedrei	277
XIII.6.4. Programul de formare prof. 21570 – Dans cu calificarea 265308 „Maestru dans”	279
XIII.6.5. Ansamblul actual de dansuri al catedrei „Soroceanca”	284
XIII. 7. Catedra „Interpretare instrumentală, instrumente populare”	285
XIII.7.1. Scurtă prezentare – Muzica populară românească în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca	287
XIII.7.2. Scurt istoric al catedrei	302
XIII.7.3. Orchestrele instructive ale catedrei	307
XIII.7.4. Programul actual de formare profesională 21520 – Interpretare Instrumentală (instrumente populare), cu calificarea „Instrumentist”	311
XIII.7.5. Orchestra instructivă actuală a catedrei	317
XIII.7.6. Ignat Berbeci. Interviu cu Gheorghe Duminică, dirijor de orchestră, la 50 ani de la naștere, 2007	318
XIII.7.7. Secția „Instrumente populare rusești”. Retrospectivă istorică	320
XIII.7.8. Formații artistice ale absolvenților secției IPR	323
XIII.7.9. Tudor Nistor: „Crestomație pentru contrabas”, „Metodă de contrabas”	325
XIII.7.10. Gheorghe Șevcișin, absolvent: „Colegiul de Arte din Soroca – un șirag de piatră rară didactică...”	326
XIII.7.11. Anatol Vițu, absolvent: „N-am să uit niciodată școala care m-a făcut fericit...”	327
XIII.8. Catedra „Arte plastice și decorative”	329
XIII.8.1. Scurtă prezentare – Arta plastică profesionistă în Moldova istorică, Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, Soroca	331
XIII.8.2. Scurt istoric al catedrei	338
XIII.8.3. Programul de formare profesională 21430 – Prelucrarea artistică a materialelor cu calificarea 265111 „Pictor-decorator”	340
XIII.8.4. Vasile Bugai, artist plastic și pedagog	345
Capitolul XIV. Servicii școlare	346
XIV.1. Comitetul sindical al instituției	346
XIV.2. Consiliul elevilor	347
XIV.3. Biblioteca colegiului	348
XIV.4. Contabilitatea instituției	351
XIV.5. Serviciul personal, secretariat, arhivă	352

XIV.6. <i>Asistență medicală</i>	353
XIV.7. <i>Laboranți</i>	353
XIV.8. <i>Acorduri pian</i>	353
Capitolul XV. Personal responsabil de gospodărie	354
XV.1. <i>Adjuncți ai directorului pentru gospodărie, lista istorică</i>	354
XV.2. <i>Personal auxiliar, lista istorică</i>	354
XV.3. <i>Intendent actual și personal auxiliar</i>	355
Capitolul XVI. Căminul elevilor	356
XVI.1. <i>Din istoria căminului</i>	356
XVI.2. <i>Administrația căminului</i>	357
XVI.3. <i>Lista angajaților</i>	357
XVI.4. <i>Elena Alexandrov, pedagog social: „Activitatea căminului CAS „N.Botgros”</i>	358
XVI.5. <i>Cantina școlară, istorică</i>	359

ANEXE

Anexa I.

Directori și veterani ai colegiului în presa vremii din Soroca

<i>Roman Petrovici, director, 1983-1987</i>	362
<i>Tamara Grițenco (Cibotari), director, 1987-1988, 2004-2016</i>	365
<i>Grigore Zănoagă, director, 1989-1997</i>	369
<i>Emilian Guțu, director, 2016 – prezent, 2021</i>	372
<i>Petru Macovschii, șef studii, 1970-1989</i>	376
<i>Victor Postolachi, profesor, dirijor, șef catedră</i>	378
<i>Elena Postolachi, profesor, șef catedră</i>	383
<i>Raisa Ciumac (Groza), profesor, șef catedră</i>	387
<i>Tudor Revenco, profesor</i>	390
<i>Ion Teacă, profesor, dirijor</i>	392
<i>Valentin Purice, profesor, dirijor</i>	395
<i>Mihail Boldescu, profesor, dirijor</i>	399
<i>Valeriu Cibotari, profesor, dirijor</i>	403
<i>Valerii Burdeinți, profesor, dirijor</i>	407
<i>Alexandru Chițan, profesor, dirijor</i>	409
Bibliografie	412

Anexa II. Fotografii

<i>Absolvenți ai instituției</i>	418
<i>Albumuri de promoție</i>	443
<i>Album fotografic</i>	460
<i>Planșe color</i>	495

ARGUMENT

*Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca este o unitate structurală a sistemului de învățământ mediu profesional din Republica Moldova, subordonată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Activează în calitate de instituție publică de învățământ profesional tehnic postsecundar de nivelul 4 ISCED, în baza Statutului înregistrat prin Decizia Agenției Servicii Publice a Republicii Moldova Nr. 80 din 04 aprilie 2019, având misiunea de a asigura pregătirea specialiștilor calificați la următoarele programe de formare profesională: 21430 - **Prelucrarea artistică a materialelor**; 32210 - **Biblioteconomie și asistență informațională**; 21520 - **Interpretare instrumentală**; 21540 - **Dirijare corală**; 21570 - **Dans**; 21580 - **Regie**; 101510 - **Turism**. În temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului Nr.851 din 08.07.2016, Instituția de învățământ profesional tehnic Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” este arondată la Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”, Chișinău.*

Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”, situat în vechiul oraș basarabean de pe râul Nistru, Soroca, este o instituție cu un larg prestigiu artistic și social în Republica Moldova, în Țară, dar, în ultimii ani, și în alte țări ale Europei și lumii, datorită activității fructuoase, de un înalt nivel artistic și profesionist, a celor mai talentați absolvenți ai săi. În cei peste 80 de ani de activitate (1940-2021) instructiv-educativă, în calitate de furnizor principal al RSSM (apoi RM) de cadre cu studii medii specializate în cultură (*(biblioteconomie, clubologie (bibliotecari, lucrători-metodiști în cămine de cultură) - 1940-41; 1944-1957; 1957-2021) și domeniul artistic-muzical (1957-2021) (dirijori și instrumentiști ai orchestrelor de muzică populară, de fanfară și estradă, dirijori și soliști ai colectivelor corale, conducători și dansatori ai colectivelor coregrafice, conducători, regizori și actori ai formațiunilor de teatru, maiștri și profesori în domeniul artelor plastice)*), la secțiile de zi și frecvență redusă, au fost pregătiți peste 16.000 de specialiști. Evident, performanțele și realizările contingentului de absolvenți tin, în mare măsură, și de instruirea lor ulterioară în instituții de învățământ superior, de experiența profesională, artistică și socială, acumulată pe parcursul activităților, dar cert este faptul, că baza instructiv-educativă, piatra de temelie a carierei viitorului artist, copil timid sau neastâmpărat, adus la Soroca de către părinții săi, în mare majoritate oameni ai gliei de prin satele Moldovei, cu multă speranță și credință în talentul copilului său, a fost pusă de către dascălii acestei minunate instituții de învățământ artistic, care din 2014 poartă numele unuia dintre cei mai buni discipoli ai săi - Nicolae Botgros - un excelent violonist și aranjor, prim dirijor și conducător artistic al Orchestrei Naționale de Muzică Populară „Lăutarii”, Artist al Poporului din RM. Lista personalităților cu renume, absolvenți ai „Culit”-ului (așa era numită drăgostos, între studenți, Școala de Iluminare Culturală „E.Sîrbu” din Soroca („Culitprosvetuchilishche”, 1957-1991)), sau ai actualului colegiu, care după 1991 a avut mai multe denumiri, se va da la compartimentul „Absolvenți”, aici însă vom remarca cu multă satisfacție și mândrie, că arealul răspândirii și activității proeminente a acestora, dispune de perimetri globali, cuprinzând practic, toată lumea civilizată.

În plan local sorocean, această instituție de învățământ mediu de specialitate umanist-artistic, a fost, pe toată perioada activității sale (1940-prezent (2021)), mai ales din momentul reprofilării în „Culitprosvetuchilishche” (Școală de Iluminare Culturală) în 1957, nu doar un centru de pregătire a cadrelor pentru cultura națională (exceptând componentul ideologic), ci și un prim (o perioadă alături de „Peducilișce” (Școala pedagogică „B.Glavan” (acum Colegiul „M.Eminescu” din Soroca), și unic inițiator, furnizor, dezvoltator și promotor al ei, în orașul și raionul (județul) Soroca. Nici un colectiv artistic (orchestre, coruri, cercuri de dans sau teatru), nicio manifestație culturală de amploare, orășenească sau raională (județeană), nu se putea realiza fără implicarea nemijlocită a „Culit”-ului și (sau) a „Ped”-ului (așa erau numite populare aceste două instituții înfrățite). Pe baza instrumentiștilor, vocaliștilor, prezentatorilor, din rândul profesorilor și elevilor acestor două școli, s-au creat și s-au dezvoltat toate formațiile artistice din oraș și marea majoritate a celor sătești, conducători ai tuturor acestor colective fiind firește, tot cadrele didactice, sau absolvenții de la „Culit” sau „Ped”. Această colaborare, din 1991 având o altă bază socială, favorabilă tuturor părților (*autoritățile publice locale; conducerea, corpul didactic și contingentul de elevi ale instituției; cultura locală; comunitatea consumatoare de cultură a orașului și raionului; cultura națională*), se prelungește cu succes. În acest context, pentru a nu părea pur declarativi, menționăm doar cele mai importante exem-

ple de colaborare. Profesorii și absolvenții instituției, în diferite perioade, au ocupat funcții în domeniul culturii locale: șefi ai Direcțiilor de Cultură raionale și municipale Soroca – **V.Postolachi, A.Grecu, T.Cotici, V.Grigoriev, I.Vaculin, V.Mârzac, Gr.Bucătaru**; fondatori, conducători și dirijori a celor mai prestigioase colective artistice sorocene orășenești – ACDP „Nistrenii” (**V.Topor, V.Purice, Gh.Duminică**); AF „Colinda” (**T.Boboc-Coșciug, V.Coșciug**); AV „Divinitate” (**I.Rotaru**); Band orch. „Doina” (**I.Vorotneac**); AVI „Olhionia” (**V.Ceban, A.Colțova**); Orch. „Doina Nistrului” (**N.Zabulică, I.Alexei**); TP „Prometeu” (**Iu. și N.Babii**), Corala „Belcanto” (**L.Samarin**) ș.a. Formații rurale – „Rostărița” - Bădiceni, cond. - **Eugenia Crăciun**; „Stejarul” - Dubna, cond. - **Ion Sochircă**; „Țărăncuța” - Rublenița, cond. - **Lidia Drăgan**; „Țărăncuța” - Parcani, cond. - **Vionolia Dubalari**; „Busuioc” - Șolcani, cond. - **Cristina Ursachi**; „Țărăncuța” - Vădeni, cond. - **Simion Lungu**; AD „Vatra” - Racovăț, cond. **Mihai Chiriliuc** ș.a.

Scurtă cronologie a instituției

- **24.07.1940** – fondarea la Soroca (Hotărârea Sovietului Comisarilor Norodnici al RSSM nr.146), a instituției - „Respublikanskoie Politprosvetucilișce” (RPPU);
- **22.06.1941** – suspendarea activității RPPU;
- **noiembrie 1944** – redeschiderea „RPPU” din or.Soroca;
- **2.12.1946** – reorganizarea „RPPU” în „Bibliotechnyi Tekhnikum” (BT) (Școală de biblioteconomie) (Hotărârea Sovietului de Miniștri al URSS nr.1349-P și Ordinul Ministerului Învățământului al URSS nr.356-T);
- **1.09.1957** – reorganizarea „BT” în „Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche” (RCPU) (Școala Republicană de Iluminare Culturală) (ȘRIC) din or.Soroca;
- **01.09.1958** – instituției „Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche” (Școala Republicană de Iluminare Culturală) i se atribuie numele „Elena Sîrbu”;
- **25.07.1991** – prin ordinul nr.165 al Ministerului Culturii și Cultelor al R.Moldova, Școala Republicană de Iluminare Culturală „Elena Sîrbu” este redenumită și reprofilată în „Colegiul Republican de Creație Populară” (CRCP) din or.Soroca;
- **01.03.2002** – prin Hot. Guvernului R.M. nr.127, „Colegiul Republican de Creație Populară” este redenumit și reprofilat în „Colegiul Republican de Arte” (CRA) din or.Soroca;
- **14.10.2004** – prin Hot. Guvernului R.M. nr.1551, „Colegiul Republican de Arte” este redenumit și reprofilat în „Colegiul de Arte” (CA) din or.Soroca;
- **15.01.2014** – prin Hot. Guvernului Republicii Moldova, HG15/2014, la inițiativa colectivului pedagogic, Colegiului de Arte din or.Soroca i se conferă numele „Nicolae Botgros”.

ARGUMENT

“Nicolae Botgros” College of Arts in Soroca is a structural unit of the vocational secondary education system in the Republic of Moldova, subordinated to the Ministry of Education, Culture and Research. It operates as a public institution of post-secondary technical vocational education level 4 ISCED, based on the Statute registered by the Decision of the Public Services Agency of the Republic of Moldova Nr. 80 of April 4, 2019, having the mission to ensure the training of qualified specialists in the following professional training programs: *21430 - Artistic processing of materials; 32210 - Library and information assistance; 21520 - Instrumental interpretation; 21540 - Choral conducting; 21570 - Dance; 21580 - Directing; 101510 - Tourism*. Pursuant to the provisions of Government Decision no. 851 of 08.07.2016, the institution of technical vocational education, the “Nicolae Botgros” College of Arts is assigned to the Center of Excellence in Artistic Education “Ștefan Neaga”.

The College of Arts “Nicolae Botgros”, located in Soroca, an old Bessarabian city on the Dniester River, is an institution with a wide artistic and social prestige in the Republic of Moldova, in the Country, but in recent years, in other countries of Europe and the world, due to the fruitful activity of a high artistic and professional level, of its most talented graduates. In the over 80 years of activity (1940-2021) instructive-educational, as the main provider of MSSR (then RM) of staff with secondary education specialized in culture (*librarianship, clubology (librarians, workers methodists in culture homes) -1940-1941; 1944-1957; 1957-2021) and the artistic-musical field (1957-2021) (conductors and instrumentalists of folk music orchestras, marching band and stage, conductors and soloists of choral groups, conductors and over 16,000 specialists were trained in choreographic dancers, leaders, directors and actors of theater groups, foremen and teachers in the field of fine arts)*. Obviously, the performances and achievements of the contingent of graduates are largely related to their further training in higher education institutions, professional, artistic and social experience, gained during the activities, but it is certain that the educational base, the stone foundation of the career of the future artist, shy or restless child, brought to Soroca by his parents, mostly glia people from the villages of Moldova, with much hope and faith in the talent of his child, was put by the teachers of this wonderful art education institution, who since 2014 bears the name of one of his best disciples - Nicolae Botgros, an excellent violinist and arranger, first conductor and artistic director of the National Orchestra of Popular Music “Fiddlers”, People’s Artist of the Republic of Moldova. The list of famous personalities, graduates of “Culit” (so it was lovingly called, among students, the school of Cultural Enlightenment “E.Șirbu” in Soroca (“Culitprosvetuchilishche”, 1957-1991), or the current college, which after 1991 had several names, it will be given to the “Graduates” department, but here we will note with great satisfaction and pride, that the area of their spread and prominent activity, has global perimeters, practically including all civilized world.

Locally in Soroca, this institution of secondary education specializing in humanities and arts, has been, throughout its activity (1940-present 2021), especially since the reshaping in “Culitprosvetuchilishche” Cultural) in 1957, not only a training centre for national culture (except for the ideological component), but also a first (a period with “Peducilișce” (“B.Glavan” Pedagogical School (now “M.Eminescu” College from Soroca), and its only initiator, supplier, developer and promoter, in the city and district (county) of Soroca. No artistic collective (orchestras, choirs, dance circles or theater), no large-scale cultural manifestation, urban or district, could be realized without the direct involvement of the “Culit” and (or) the “Ped” (this is how these two twin institutions were popularly called). Based on the instrumentalists, vocalists, presenters, among the teachers and students of these two schools, all artistic formations in the city and the vast majority of the village ones were created and developed, leaders of all these groups being, of course, all the teachers, or graduates of “Culit” or “Ped”. This collaboration, since 1991 with another social base, favourable to all parties (local public authorities; management, teaching staff and student body of the institution; local culture; community consuming culture of the city and district; national culture), is successfully extended. In this context, in order not to seem purely declarative, we would mention only the most important examples of collaboration: *the heads of the district and municipal culture departments of Soroca – V.Postolachi, A.Grecu, T.Cotici, V.Grigoriev, I.Vaculin, V.Mârzac, Gr.Bucătaru; the founders, leaders and con-*

ductors of the most prestigious artistic groups in Sorocene – ACDP “Nistrenii” (**V.Topor, V.Purice, Gh.Duminică**); AF “Colinda” (**T.Boboc-Coșciug, V.Coșciug**); AV “Divinity” (**I.Rotaru**); B-orchestra “Doina” (**I.Vorotneac**); AVI “Olhionia” (**V.Ceban, A.Colțova**); Orchestra “Doina Nistrului” (**I.Alexei**); TP “Prometeu” (**Iu.Babii**), Corala “Belcanto” (**L.Samarin**) etc., but also rural – “Rostărița” - Bădiceni, cond. - **Eugenia Crăciun**; “Stejarul” - Dubna, cond. - **Ion Sochircă**; “Țărăncuța” - Rublenița, cond. - **Lidia Drăgan**; “Țărăncuța” - Parcani, cond. - **Vionolia Dubalari**; “Busuioc” - Șolcani, cond. - **Cristina Ursachi**; “Țărăncuța” - Vădeni, cond. - **Simion Lungu**; AD “Vatra” - Racovăț, cond. **Mihail Chiriliuc** etc. - are the graduates or teachers of the college.

Short chronology

- **24.07.1940** – the founding in Soroca (Decision of the Soviet of Norse Commissioners of the MSSR no.146), of the institution - „Respublikanskoie Politprosvetucilișce” (RPPU);
- **22.06.1941** – suspension of the RPPU activity;
- **November 1944** – reopening of the “RPPU” from t. Soroca;
- **2.12.1946** – reorganization of “RPPU” into “Bibliotecinâi Tehnicum” (BT) (School of Library Science) (Decision of the USSR Soviet of Ministers No. 1349-P and Order of the Ministry of Education of the USSR No. 356-T);
- **1.09.1957** – reorganization of “BT” in “Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche” (RCPU) (Republican School of Cultural Enlightenment) (ȘRIC) from Soroca;
- **01.09.1958** – the institution “Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche” (Republican School of Cultural Enlightenment) is given the name “Elena Sîrbu”;
- **25.07.1991** – by order no. 165 of the Ministry of Culture and Religious Affairs of the Republic of Moldova, the Republican School of Cultural Enlightenment “Elena Sîrbu” is renamed and re-profiled in the “Republican College of Popular Creation” (CRCP) from Soroca;
- **01.03.2002** – through Hot. Government R.M. no.127, “Republican College of Popular Creation” is renamed and re-profiled in “Republican College of Arts” (CRA) from t. Soroca;
- **14.10.2004** – through Hot. Government R.M. no.1551, “Republican College of Arts” is renamed and re-profiled in “College of Arts” (CA) from Soroca;
- **15.01.2014** – by Hot. Government of the Republic of Moldova, HG15/2014 at the initiative of the pedagogical team, the College of Arts from Soroca is given the name “Nicolae Botgros”.

АРГУМЕНТ

Сорокский колледж искусств «Николае Ботгрос» - структурное подразделение системы среднего профессионального образования в Республике Молдова, подчиненное Министерству Образования Культуры и Исследования. Функционирует как государственное учреждение профессионального образования уровня 4 ISCED на основании Устава, зарегистрированного Решением Агентства Государственных Услуг Республики Молдова № 80 от 4 апреля 2019, с задачей обеспечить подготовку квалифицированных специалистов по следующим программам профессионального обучения: 21430 - Художественная обработка материалов; 32210 - Библиотечная и информационная помощь; 21520 - Инструментальное исполнение; 21540 - Хоровое дирижирование; 21570 - Танец; 21580 - Режиссура; 101510 - Туризм. В соответствии с Постановлением Правительства № 851 от 08.07.2016г., профессионально-техническое учебное заведение Колледж Искусств «Николае Ботгрос» отнесен к Центру передового опыта в области художественного образования «Штефан Няга» (CE „Ș.Neaga”, Chișinău).

Колледж Искусств «Николае Ботгрос», расположенный в старинном молдавском (бессарабском) городке на берегу Днестра, Сорока, является учреждением с широким художественным и социальным престижем в Республике Молдова и Румынии, а в последние годы и в других странах Европы и мира, благодаря плодотворной деятельности и высокому художественному и профессиональному уровню своих самых талантливых выпускников.

За более чем 80 лет (1940-2021) учебно воспитательной деятельности, в качестве основного поставщика Молдавской Советской Социалистической Республики (РССМ) (с 1991 Республика Молдова) кадров со средним специальным образованием в области культуры - *библиотечное дело, клубоведение (библиотекари, методисты в домах культуры) - 1940-41, 1944-1957, 1957-2021; художественно-музыкальная сфера (с 1957-2021) (дирижеры и исполнители-инструменталисты оркестров народной музыки, духовых и эстрадных оркестров, дирижеры и солисты хоровых коллективов, руководители и танцоры хореографических коллективов, постановщики и артисты театральных коллективов, мастера и педагоги в области изобразительного искусства)*, было подготовлено более 16. 000 специалистов.

Очевидно, что творческие достижения контингента наших выпускников во многом связаны с их дальнейшим обучением в высших учебных заведениях, с профессиональным, художественным и социальным опытом, полученным в ходе деятельности, но несомненно то, что образовательная база, первый камень в фундамент карьеры будущего художника, будь то застенчивый или непоседливый ребенок, которого привезли в Сорока его родители, в основном труженники земли из деревень Молдовы, с большой надеждой и верой в талант своего ребенка, положили преподаватели этого замечательного заведения художественного образования, которое с 2014 года носит имя одного из лучших его выпускников, отличного скрипача и аранжировщика, первого дирижера и художественного руководителя Национального Оркестра народной музыки „Lăutarii”, Народного Артиста Республики Молдова - Николае Ботгрос. Имена известных личностей, выпускников «Культ»-а (так, ласково называли ученики и преподаватели школу культурного просвещения «Е.Сырбу» в Сороках („Culitprosvetuchilishche”, 1957-1991)), или нынешнего колледжа, с 1991г. имевшего несколько названий, будут даны на страницах „Absolvenți”, а здесь мы с большим удовлетворением и гордостью отметим, что ареал их распространения и активной культурной деятельности имеет глобальные параметры, включающие практически весь цивилизованный мир.

В местном сорокском плане, это учреждение среднего специального, гуманитарно художественного образования, на протяжении всей своей деятельности (с 1940г. по настоящее время (2021г.), особенно после репрофилирования в „Culitprosvetuchilishche” в 1957 году, является не только учебным центром национальной культуры (исключая идеологическую составляющую), но и ее первым и единственным местным инициатором (одно время вместе с педагогическим училищем «Б.Главан», ныне Сорокский Педагогический Колледж «М.Эминеску»), поставщиком, разработчиком и распространителем, в городе и районе. Ни один местный художественный коллектив (оркестры, хоры, танцевальные или театральные кружки), ни одно крупномасштаб-

ное культурное мероприятие, городское или районное, не могло быть реализовано без прямого участия «Культ»-а и (или) «Пед»-а (так называли сорочане эти два учебных заведения-близнеца). На базе инструментистов – исполнителей, вокалистов и ведущих, из среды преподавателей и учеников этих двух училищ, создавались и развивались все художественные формирования города и подавляющее большинство сельских, причем лидерами всех этих коллективов, конечно же, были преподаватели, либо выпускники «Культ»-а или «Пед»-а. Это сотрудничество, с 1991 года имеющую другую социальную базу, благоприятная для всех сторон (местные органы власти; руководство, преподавательский состав и студенческий состав колледжа; местная администрация культуры; местное сообщество потребляющее продукт культуры; национальная культура РМ), успешно расширяется. В этом контексте, чтобы не быть декларативными, отметим только наиболее важные примеры сотрудничества. В разные времена наши преподаватели, или выпускники колледжа, занимали следующие должности в местной сфере культуры: *руководители районных и городских управлений культуры Сорока – В.Постолаки, А.Греку, Т.Котич, В.Григорьев, И.Вакулин, В.Мырзак, Гр.Букагару; основатели, руководители и дирижеры самых престижных творческих коллективов Сорок – Ансамбль Народной Музыки и Танца «Нистрений» - В.Топор, В.Пурич, В.Постолаки, С.Мелник, Г.Думиникэ; АФ „Colinda” - Т.Бобок-Коцуг, В.Коцуг; ВА „Divinitate” - И.Ротару; Банд-оркестр «Дойна» - И.Воротняк; ВИА «Олхиония» - В.Чебан, А.Кольцова; Оркестр «Дойна Ниструлуй» - Н.Забуликэ, И.Алексей; НТ «Прометей» - Ю.Бабий, Н.Бабий; Детский хор «Бельканто» - Л.Самарин. А также сельские коллективы – «Ростэрица» - Бэдичень - Евгения Крэчун; «Стежарул» - Дубна - Ион Сокиркэ; „Țărăncuța” - Рубленица - Лидия Дрэган; „Țărăncuța” - Parcani - Виолина Дубаларь; «Busuioc» - Шолкань - Кристина Урсаки; „Țărăncuța” - Vădeni- Симион Лунгу; ТА «Ватра» - Раковэц - Михай Кирилук и др.*

Краткая хронология учебного заведения

- **24.07.1940** – основание в Сороках учебного заведения - «Республиканское Политпросветучилище» (РППУ), (Постановление Совета Народных Коммиссаров МССР № 146);
- **22.06.1941** – приостановка деятельности РППУ;
- **ноябрь 1944** – возобновление работы «РППУ» в городе Сорока;
- **2.12.1946** – реорганизация РППУ в «Библиотечный Техникум» (БТ), (Постановление Совета Министров СССР № 1349-П и приказ Министерства Образования СССР № 356-Т);
- **1.09.1957** – реорганизация «БТ» в Сорокское Республиканское Культурно Просветительное Училище (Respublikanskoie Culitprosvetuchilishche) (RCPU);
- **01.09.1958** – Сорокскому Республиканскому Культурно Просветительному Училищу присвоено название «Елена Сырбу»;
- **25.07.1991** – Приказом № 165 Министерства культуры и культов Республики Молдова, Сорокское Республиканское Культурно Просветительное Училище «Елена Сырбу» переименовано и перепрофилировано в «Сорокский Республиканский Колледж Народного Творчества» (CRCP);
- **01.03.2002** – Решением Правительства Р.М. № 127, «Сорокский Республиканский Колледж Народного Творчества» переименован и перепрофилирован в «Сорокский Республиканский Колледж Искусств»;
- **14.10.2004** – Решением Правительства Р.М. №1551, «Сорокский Республиканский Колледж Искусств» переименован и перепрофилирован в «Сорокский Колледж Искусств»;
- **15.01.2014** – Решением Правительства Республики Молдова, НГ15/2014, по инициативе педагогического коллектива, Сорокскому Колледжу Искусств присвоено имя «Николае Ботгрос».

„Trebuie să punem la locul cuvenit trecutul, să valorificăm prezentul, ținând spre oportunitățile viitorului...”

Emilian Guțu
Director al CAS „N. Botgros”
din or. Soroca

„Adolescent fiind, am venit la Colegiul de Arte să-mi continui studiile muzicale, iar absolvindu-l, nu am mai plecat, am rămas să-mi duc viața la Soroca. Nu m-au lăsat să plec de aici Nistrul și Cetatea, frumusețile naturii sorocene, orașul și oamenii lui, dar și colegiul îndrăgit, care mi-a dat atâtea cunoștințe de viață...”

Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca este o instituție de învățământ artistic, care cultivă sufletele elevilor, scoțând în evidență cele mai sensibile trăsături ale firii omenești. Scopul urmărit de noi constă în formarea culturii elevilor în sensul direct al cuvântului, prin instruirea realizată zi de zi: *interpretare instrumentală, dirijare corală, dans, regie, prelucrare artistică a materialelor, biblioteconomie și asistență informațională, turism*. Tradițiile pedagogice ale CAS „Nicolae Botgros” și rezultatele obținute de-a lungul anilor sunt incontestabile. În cei 80 de ani de activitate, instituția a dat culturii noastre peste 16.000 specialiști – începând cu dezvoltarea activității de amatori la sate și terminând cu fondarea, conducerea și dezvoltarea colectivelor profesioniste de talie națională și internațională.

Arta, frumosul, suflul artistic, adună la noi cei mai talentați copii – viitorii mari artiști ai neamului. Unii cu aptitudini bine dezvoltate, alții doar cu predispoziții, toți fiind tratați în egală măsură și educați în spiritul frumosului, obținând în final rezultate remarcabile, datorită profesionalismului și experienței profesorilor instituției.

Absolvenții noștri sunt bine cotați pe piața muncii, având rezultate frumoase în domeniul de activitate, demonstrate de feedback – ul pozitiv al agenților economici.

CAS „Nicolae Botgros” este pista de decolare a mii de artiști, care stau la straja culturii naționale. Având la bază personal pedagogic de calitate, rezultatele nu se lasă a fi așteptate, elevii noștri fiind menționați la concursuri și olimpiade de diferite niveluri. Suntem mândri de discipolii noștri, suntem mândri de orice realizare a instituției, ne bucurăm de toate succesele obținute. Anul de studii 2020 – 2021 a fost unul destul de benefic, în instituție fiind realizată evaluarea externă și acreditarea programelor de formare profesională.

Lucrurile frumoase pot fi realizate cu oamenii frumoși. Anume astfel de oameni stau la straja culturii naționale – făuritori de talente – profesori și discipoli ai Colegiului de Arte „Nicolae Botgros”. În cei 80 ani instituția, având traseul său de dezvoltare, a ajuns în prezent a fi cunoscută și recunoscută atât la nivel național, cât și internațional. Generațiile care vin trebuie să-și cunoască trecutul și originile, să-și cunoască oamenii – personalități marcante care au stat la baza creării și promovării instituției, să-și cunoască absolvenții – personalități marcante. Aceste date nefiind structurate, rămân doar documente de arhivă – „foi moarte” prăfuite pe polițe, ce așteaptă ani de zile o răsfoire însoțită de o rază de lumină. Ne-am dorit să dăm lumină asupra documentelor istorice, privind activitatea de 80 de ani a CAS „Nicolae Botgros” din or. Soroca, având la bază documente din arhiva instituției.

Monografia „**Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din or. Soroca la 80 de ani**” este un document, bazat pe date istorice, ce face o totalizare a activității instituției de la fondare până în prezent, începând cu contextul istoric în care s-a dezvoltat cultura soroceană și până la descrierea fiecărui program actual de formare profesională. Monografia prezintă de asemenea nume notorii ale culturii naționale, personalități ce s-au dedicat frumosului, pedagogii, dirijori, interpreți.

Instituția având o istorie atât de bogată, inițierea acestui proiect a fost iminentă. Noi suntem cei ce trebuie să punem la locul cuvenit trecutul, să valorificăm prezentul, ținând spre oportunitățile viitorului.

Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca, la 80 de ani

Colegiul de Arte
„Nicolae Botgros”

Imnul Colegiului de Arte

În centru de oraș, în preajma cetății

Sub teii semeți, simbolul frumuseții

Se-nalță Colegiul, Colegiul iubit

De toți cunoscut și de noi slăvit

Cu profesori dotați, cu tineri talentați

Cu har înzestrați, prin Artă botezați

Se-nalță Colegiul, Colegiul de Arte

De toți cunoscut și de noi slăvit

Cu cântec și dansuri, viori zburcimate

Cu tineri frumoși și cu zâmbet zglobiu

Se-nalță Colegiul, Colegiul de Arte

De toți cunoscut și de noi slăvit!

Muzica Alexandru Grossu

Textul Tamara Grițenco

S
A

În cen-tru de o - ra-ș În pre-a-j-ma Ce - tă - ă-ă-ții sub Te - e-ii se - meți sim -

T
B

8

1. 2.

bo - lul - Fru - mu - se - e - e-ții Se Ar - tă bo - te - zați Cu Sla - vă se-nal - ță Co -

13

le - giul de Ar - te De toți cu - noscut și de no - o - i slă - vi - i - it Cu

16

zi - m - bet - zglobiu Se nal - ță Co - le - e - giul, Co - le - giul de A - ar - te de toți cu - nos -

22

1. 2.

cut și de noi slă - ă - vit - Se it.....